פאה

פרק ג

מ"א

א) מלבנות התבואה, (מלבנות היינו ערוגות מרובעות, ובשביל שעזויות כדפוסי הלבנים קרויין מלבנות), שבין הזיתים[1], היינו דזרועות מלבנות התבואה בשדה בין שורות של אילנות של זיתים, ומיירי שיש הפסק בור בין המלבנות, כשיעור[2] שלשה תלמים של פתיח[3], דהיינו ב' אמות (כמבואר לעיל ריש פ"ב), והנידון הוא, אי אמרי' דהבור מפסיק ונותן פאה מכל אחד ואחד, או דאמרי' דמחמת האילנות זרע התבואה בצורת מלבנות נפרדות, ולא מחמת שרצה שיהיו נפרדים, ונותן פאה אחד לכל. ויתבאר הענין ביתר ביאור בהמשך דברינו, מהו פלוגתת ב"ש וב"ה בזה.

ב) מבואר ברע"ב, דבזמן שהאילנות מרוחקים זה מזה, עד שבקרקע בית סאה, שהוא נ' אמה על נ'אמה, אין בו עשר אילנות, מודים ב"ה שנותן פאה לכל מלבן ומלבן, דהואיל והאילנות מרוחקים, נראין הדברים שלא בשביל שיש שם אילנות עשה המלבנות, דכיון דהאילנות מרוחקין, היה אפשר בנקל לזרע שדה שלם של תבואה ביניהם, ומה שלא עשה כן, אין זה מחמת האילנות, אלא מחמת שכך רצה לעשות, שלא תהא התבואה זרועה ביחד, אלא בנפרד בצורת מלבנות, ליפכך ההפסק בור שביניהם מפסיק.

ג) ובזמן שהאילנות רצופין, ויש עשר אילנות בפחות מבית סאה, מודים ב"ש שנותן פאה אחת על הכל, דכיון שהאילנות רצופין, קשה לחבר המלבנות להיות כשדה אחת, וא"כ, דמחמת האילנות זרע התבואה בצורת מלבנות, ולא מחמת שרצה לעשות כן, לפיכך, נותן פאה אחת על הכל, משום שאנו תולים, שאם לא היו שם אילנות, היה עושה שדה אחת מכל התבואה, לפיכך אין ההפסק בור מפסיק.

ד) ולא פליגי אלא כשיש עשר אילנות בבית סאה, ב"ש ס"ל דנותן פאה מכל מלבן ומלבן, דס"ל דגם בכה"ג היה אפשר לעשות שדה שלמה של תבואה, ומה שהוא לא עשה כן, הוא מחמת שלא רצה לעשות כן, אבל לא בשביל הפסק האילנות עשה כן, לפיכך, הבור מפסיק, וב"ה ס"ל דנותן פאה אחת על הכל, דאמרי' דבשביל הפסק האלנות עשה כן, דאילו לא היה שם אילנות, היה עושה שדה שלמה של תבואה, לפיכך, אין הבור מפסיק, ונותן פאה אחת על הכל.

ה) אבל אם היו ראשי שורות מעורבין, היינו שראש מלבן אחד נוגע בראש חבירו, דרך בין האילנות, אז לכו"ע אין ההפסק בור מפסיק, וכל המלבנות נחשבות כשדה אחת, ומודים ב"ש דנותן פאה אחת על הכל.

---

[1] מבואר ברע"ב דזיתים לאו דוקא, דה"ה שאר אילנות, אלא דנקט זיתים לרבותא, לאשמועינן, דאפי' זיתים שחייבין בפאה לא מפסקי לב"ה, וכ"ש שאר אילנות שאינם חייבין בפאה, לא מפסקי. ובמשנ"ר ביאר הסברא בזה, החייב בפאה מסתבר יותר שמפסיק, ממה שאינו חייב בפאה, משום דהחייב בפאה ניכר ההפסד, משום דנותן מכל אחד בנפרד.

[2] כך פי' התוס' רעק"א בדעת הרע"ב.

[3] עפי"ז ביארנו פלוגתת ב"ש וב"ה בהמשך דברינו. אולם, ע"פ הירושלמי מבארין באופן אחר, דבעשר אילנות לבית סאה, ס"ל לב"ש דנותן פאה מכל מלבן ומלבן, משום דאין דרך בנ"א להיות מכניסין זרעים בין האילנות, לפי שהצל קשה לזרעים, ולפיכך, האילנות נחשבות כמחיצה וגדר, כיון שגבוהות, עי' משנ"ר (ועי' מש"כ בבועז). ויש בזה נפק"מ, דאי מטעם זרע אחר או בור, בעינן שיעור ב' אמות כג' תלמים של פתיח, משא"כ אי הוי מטעם מחיצה, דאז לא בעינן ב' אמות.